

Katri Mustikkamaa

PERHEPÄIVÄHOITO PÄIVÄHOIDON VAIHTOEHTONA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
2012

PERHEPÄIVÄHOITO PÄIVÄHOIDON VAIHTOEHTONA

Mustikkamaa, Katri
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Virtalaine, Matti
Sivumäärä: 34
Liitteitä: 1

Asiasanat: perhepäivähoito, varhaiskasvatus, ohjaus

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä käsitellään perhepäivähoitoa ja sen eri työskentelymuotoja vaihtoehtona varhaiskasvatuksen päivähoitopalvelussa. Perhepäivähoito käsitteenä pitää sisällään moninaista työtä lasten parissa, joka voi tapahtua perhepäivähoitajan kotona, lapsen kotona tai perhepäivähoitajia voi olla useampi, jolloin lapsiryhmän koko suurenee ja puhutaan ryhmäperhepäiväkodista.

Perhepäivähoito on useimmiten pienten lasten vanhempien suosima vaihtoehto varhaiskasvatuksessa, koska perhepäivähoitajalla on pieni ryhmä koko. Keskeisintä perhepäivähoitajan työssä on lapsen ja perheen kohtaaminen, jotta kasvatuskumppanuu-delle saadaan hyvä ja toimiva suhde.

Perhepäivähoidossa tärkeänä ohjaavana yhteiskunnallisena asiakirjana pidetään päivähoitolakia (367/1973) ja asetusta (239/1973 ja siihen tehdyn muutoksen 490/1990).

Työ on teoreettinen koonti eri perhepäivähoitoa käsittelevistä kirjallaisista sekä perhepäivähoitoa koskevista artikkeleista, joissa käsitellään perhepäivähoidon eri työmuotoja sekä perhepäivähoidon historiaa ja nykypäivää.

FAMILY DAY CARE AS AN OPTION FOR CHILDREN'S DAY CARE

Mustikkamaa, Katri
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social services studies
May 2012
Supervisor: Virtalaine, Matti
Number of pages: 34
Appendices: 1

Keywords: family day care, early childhood education, guidance

Abstract

This thesis covers the family day care with its various working forms as an option for the day care services in early childhood education. The family day care as a concept includes diverse work among the children, which can be done at home of the family day care provider, at the child's home or at so called group family daycare, where several child minders work together and the group size of children increases.

In the early childhood education, the family day care is mostly preferred by parents of young children, because of the small group size. The most essential issue in the work of family day care provider is the encounter of the family and the child, to be able to provide a good and functioning relationship for the education partnership.

Day care law (367/1973) with the regulation (239/1973 and its amendment 490/1990) is considered in the family day care as important and supervising social guideline.

This thesis is a theoretical collection from different books and newspaper articles about family day care. The source material widely deals with the various forms as well as the history and present of the family day care.

Sisällys

1	JOHDANTO.....	5
2	METODOLOGISET PERUSTELUT	6
3	KATSAUS PERHEPÄIVÄHOIDON AIKAISEMPIIN VAIHEISIIN	7
4	PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINTO	8
5	PERHEPÄIVÄHOIDON OHJAUS	10
6	PERHEPÄIVÄHOITOA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET	11
	6.1 Laki lasten päivähoidosta.....	11
	6.2 Asetus lasten päivähoidosta	12
7	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET JA SELVITYKSET PERHEPÄIVÄHOIDOSTA.....	13
	7.1 Perhepäivähoidon kehittämishankkeita	13
	7.2 Ryhmäkoko perhepäivähoidossa	13
	7.3 Päivähoitotutkimus vuodelta 2010.....	14
	7.4 Työaikalain muutos perhepäivähoitajien työssä.....	14
8	PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖN LINJAUKSET	15
	8.1 Perhepäivähoidon pedagogiikka	15
	8.2 Perhepäivähoidon pedagogiset menetelmät.....	16
9	PERHEPÄIVÄHOIDON ERI TYÖSKENTELYMUODOT	17
	9.1 Yksityinen perhepäivähoito	18
	9.2 Kunnallinen perhepäivähoito	19
	9.3 Kolmiperhepäivähoito	20
	9.4 Muu lapsen kotona tapahtuva hoito	20
	9.5 Ryhmäperhepäivähoito	20
10	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN MERKITYKSIÄ PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖSSÄ.....	21
	10.1 Perhepäivähoidon varhaiskasvatus	23
	10.2 Perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma.....	23
11	PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖHÖN SISÄLTYVÄT HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET	24
	POHDINTA	26
	LÄHTEET.....	29
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kunnan velvollisuus on järjestää lasten päivähoidon ja yhteiskunnan tehtävänä on taata kaikille lapsille hyvän päivähoidon saatavuus riippumatta perheen sosioekonomisesta tai muusta yhteiskunnallisesta asemasta tai asuinpaikasta. Päivähoito on varhaiskasvatustalvelu, jossa asiakkaina ovat lasten vanhemmat ja erityisesti lapset. Päivähoidon keskeinen tehtävä on tukea lasten vanhempia heidän kasvatustehtävässään. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 12, 16.)

Tärkein tehtävä varhaiskasvatuksella on edistää laaja-alaisesti lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia hoidon, kasvatuksen ja opetuksen keinoin. Lapsen kasvua ja kehitystä voidaan tukea varhaiskasvatuksessa tarjoamalla turvalliset ihmissuhteet, luomalla turvallinen, terveellinen ja virikkeellinen kasvuympäristö, antamalla lapselle mahdollisuus kehittää valmiuksiaan sekä saada laadukasta käyttäytymisen ja toiminnan ohjausta. Lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja monipuolisen kehityksen ja oppimisen edistäjänä on hyvällä varhaiskasvatuksella keskeinen merkitys. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 32.)

Perhepäivähoitoa lasten hoitomuotona käytetään Suomessa määrällisesti vähemmän kuin päiväkotihoidon. Keskustelu päiväkotihoidon ja perhepäivähoidon välisestä paremmuudesta olisi siirryttävä kehittämään molempia päivähoitomuotoja niiden omilla ehdoilla omien resurssien mukaisesti. (Kivioja, Koskenrouta & Valpola 1991, 87.)

Opinnäytetyö on argumentoiva ja pohtiva koonti perhepäivähoitoa käsittelevistä kirjallisuus katsauksista, jonka tarkoitus on antaa tietoa sekä näkemyksiä perhepäivähoidon vaihtoehdosta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa on erilaisia palveluvaihtoehtoja ja näistä tuon opinnäytetyössäni esiin perhepäivähoidon eri työskentelymuodot. Tarve perhepäivähoidon kehittämiseen on huomioitu eri kehittämishankkeissa ja asiakirjoissa, joiden tavoite on turvata perhepäivähoidon asema varhaiskasvatuksen yhtenä toimintamuotona tulevaisuudessakin.

2 METODOLOGISET PERUSTELUT

Teoreettisessa tutkimuksessa ei havainnoida tutkimuskohteita välittömästi, vaan kohteesta pyritään hahmottamaan käsitteellisiä kokonaisuuksia. Teoreettiselle tutkimukselle tunnusomaisia piirteitä ovat tutkijan oman pohdinnan, ajattelun jäsentäminen ja esittäminen sekä päätelmien tekeminen olemassa olevien tutkimuksien, selvityksien ja materiaalin pohjalta.

Teoreettisessa opinnäytetyössä tarkastellaan asiaa jo olemassa olevaa aineistoa hyväksi käyttäen yleisen teorian avulla (Teirilä & Jyväsjärvi 2001,12). Alkulan ym. (1994, 53-55) mukaan voidaan käyttää jo kerättyjä aineistoja vertailumateriaalina, täydentää niillä omaa aineistoa ja analysoida kokonaan uudelleen aikaisempien tutkimusten aineistoja (Alkula ym. 1994, 53-55; Hirsjärvi ym. 2003, 173).

Materiaalina käytän olemassa olevia varhaiskasvatuksen ja perhepäivähoidon kirjallisuutta, alasta tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä. Osaltaan käytän omaa asiantuntijuuttani työn tekijänä.

Lähden siitä, että teoreettinen aineisto on opinnäytetyössä yhtä perusteltua kuin haastattelu tai kysely. Teoreettinen lähestymistapa antaa laajan näkökulman alan kehitykseen ja sen kautta saa hyvän tieto-aidon alan kehitystarpeista, voimavaroista ja haasteista. Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda esiin perhepäivähoito vaihtoehtoisena hoitomuotona päivähoitopalvelussa sekä eri perhepäivähoidon työskentelymuotoja. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat

1. Mitä perhepäivähoito työnä tarkoittaa?
2. Miten varhaiskasvatus näkyy ja vaikuttaa perhepäivähoidossa?

On vaikeaa saada kattavasti luonnehdituksi tai mitatuksi ihmisen tekemää työtä, jonka tavoite on saada toteutumaan ja syntymään hyvää päivähoitoa. Kokonaisuuden kannalta työntekijän on tiedostettava oman työnsä merkitys unohtamatta, että kasva-

tusalalla tieto, taito ja vastuu velvoittavat työntekijää niin itsensä kuin työnsä jatkuvaan kehittämiseen ja arviointiin. (Kivioja ym.1991, 86.)

3 KATSAUS PERHEPÄIVÄHOIDON AIKAISEMPIIN VAIHEISIIN

Perhepäivähoitoa voidaan pitää päivähoidon vanhimpana muotona. Taloudellisesti parempiosaisten perheiden piirissä on läpi vuosisatojen lasten kasvatusta ja hoito ollut suurelta osin lastenhoitajien vastuulla. Tämä ei suoranaisesti vastaa nykypäivän käsitystämme perhepäivähoidosta, mutta järjestelynä se vastaa miten lasten kasvatusta ja hoito on annettu kodinomaisessa ympäristössä muiden hoidettavaksi kuin äidin tai isän. (Parrila 2002, 25.)

Perhepäivähoito mainittiin Suomessa ensimmäistä kertaa uutena päivähoitomuotona vuoden 1951 komiteamietinnössä, jossa todetaan: ”yliherkille, heikoille tai muuten joukkokäsittelyyn vaikeasti soveltuville lapsille pitäisikin tällaisen sijoituksen olla laitoshoidon edullisempi”. Yhteiskunnallisten ratkaisujen kautta yksityisestä perhepäivähoidosta haaraui kaksi eri tavalla organisoitunutta hoitomuotoa: kunnallisesti organisoitu, ohjattu perhepäivähoito ja yksityisesti organisoitu, valvottu perhepäivähoito. (Parrila 2005, 23-24.)

Perhepäivähoito on syntynyt korvaamaan lapsen hoidon tarvetta äidin työhön lähdettyä, kun vanhemmilla ei ollut varaa palkata kotiapulaista tai muuta hoitajaa kotiin. Tällöin on lapsi viety hoitoon tuttuun perheeseen, jossa äiti on ollut kotona ja suostunut vastaamaan lasten hoidosta. Yhteiskunnan tarjoamien päivähoitopalvelujen hidaskasvu ja naisten työssäkäynnin lisääntyminen aiheuttivat sen, että yksityisen perhepäivähoidon tarve lisääntyi. (Parrila 2002, 25.)

Suomessa perhepäivähoidon kehittämisessä on ollut keskeinen rooli Mannerheimin Lastensuojeluliitolla (MLL). Mannerheimin Lastensuojeluliitto aloitti vuonna 1966

Helsingissä ohjatun perhepäivähoidon kokeilun ja samana vuonna Kotkassa käynnistettiin maamme ensimmäinen kunnallinen perhepäivähoitotoiminta. (Parrila 2002, 15-16.)

Suurimmassa osassa Suomea perhepäivähoito alkoi kunnallisena päivähoitomuotona vuoden 1973 tulleen päivähoitolain myötä, jolloin perhepäivähoito katsottiin olevan tasavertainen ja julkinen päivähoitomuoto hoitomaksujen ja valvonnan osalta verrattuna päiväkotitoimintaan. Perhepäivähoidon järjestelmälle ei ollut aikaisempaa rakennetta varhaiskasvatuksessa vaan toimintaa ja sen ohjeistusta alettiin vasta muodostaa sekä palkata että kouluttaa perhepäivähoidon henkilökuntaa. Monien perhepäivähoitajien ammatinvalintaan on osaltaan vaikuttanut se, että työ on mahdollistanut myös omien lasten hoidon kotona. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 17.)

Työtehtävät ovat myös perhepäivähoidossa muuttuneet vuosien saatossa. Perhepäivähoitoon on tullut uusia työskentelytapoja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (VASU) myötä. Myös ammatillisen haasteen työhön tuo lasten ja perheiden tuen tarpeen lisääntyminen. Yksin omassa kodissaan työskentelevät perhepäivähoitajat ovat tänä päivänä entistä tiiviimmin mukana perhepäivähoidolle perustetuissa työtiimeissä, erilaisissa yhteistyöverkostoissa sekä kunnan päivähoiton kehittämisen ja suunnittelutehtävissä. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 15-16.)

4 PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINTO

Vuonna 2000 julkaistiin ensimmäisen kerran perhepäivähoitajan ammattitutkinnon perusteet ja vuoden 2005 aikana tutkinnon perusteita uudistettiin. Uudet ammattitutkinnon perusteet astuivat voimaan toukokuussa 2006. Lähtökohtana uudistamiseen oli Vasun (Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet asiakirja 2003) mukaisesti kasvun, kehityksen ja oppimisen näkeminen tiiviisti toisiinsa yhdistyneinä prosesseina. Perhepäivähoidon ammattitutkinnon kolme pakollista osaa muodostuvat

1) kasvatustietoisuudesta, kasvatuskumppanuudesta ja yhteistyötaidoista, 2) varhaiskasvatuksesta ja 3) terveydestä, turvallisuudesta ja ruokahuollosta. Tutkinnon suorittaminen uusien perusteiden mukaisesti antaa hoitajalle hyvät valmiudet toteuttaa perhepäivähoitajan työtä samassa linjassa varhaiskasvatussuunnitelman periaatteiden kanssa sekä aktiivisesti osallistumaan oman kunnan päivähoiton kehittämiseen. (Parila 2006, 15.)

Perhepäivähoidon ammattitutkinto muodostuu edellä mainituista kolmesta pakollisesta osasta sekä neljästä valinnaisesta osasta, joista valitaan kaksi. Valinnaiset osat tutkinnossa ovat: 4) erityistä tukea tarvitseva lapsi, 5) allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito, 6) monikulttuurisuus ja 7) yrittäjäyys. Kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti kolme pakollista ja kaksi valinnaista tutkinnon osaa on tutkinto valmis. (Opetushallitus 2006, 6)

Perhepäivähoitajalta edellytetään, että hän osaa huolehtia perhepäivähoitokodin turvallisuudesta ja puhtaudesta sekä osaa järjestää asianmukaiset tilat leikkiin, ruokailuun ja lepoon. Hänen tulee osata myös suunnitella oppimista innostava, toimiva ja monipuolinen ympäristö sekä osata hyödyntää lähiympäristön mahdollisuuksia. (Opetushallitus 2006, 22-23, 25-26.)

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittanut henkilö voi toimia yksityisenä tai kunnallisena perhepäivähoitajana. Työssä tarvitaan varhaisen tukemisen, lapsen hoidon ja huolenpidon tietoa, tuntemusta eri kulttuureista sekä kasvatukseen ja hoitoon liittyvän palvelujärjestelmän ja tukitoimien tuntemusta. Erittäin tärkeitä on yhteistyö hoitajan ja lapsen sekä hänen perheensä välillä, jota toteutetaan kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti yhdessä perheen kanssa. Perhepäivähoitajan työssä keskeistä on myös yhteistyö perhepäivähoidon ohjaajan sekä muiden kasvatusal ammattilaisten välillä. (Opetushallitus 2006, 46.)

5 PERHEPÄIVÄHOIDON OHJAUS

Kunnissa käytetään perhepäivähoidon ohjaaja nimikettä, mutta käytännössä perhepäivähoidon ohjaus voi sisältyä päivähoiton johtajan, perhepäivähoidon johtajan tai päivähoiton alue-esimiehen tehtäviin. Työtehtävänä perhepäivähoidon johtaminen sisältää perhepäivähoidon pedagogisen ohjauksen sekä esimiestehtävät. Perhepäivähoidon esimiestehtäviin ei ole omaa koulutusta ja monella esimiehellä on sosiaalialan (sosiaalikasvattaja, sosionomi) tai lastentarhanopettajan koulutus. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 19.)

Perhepäivähoitoa luotiin ja vakiinnutettiin hoitomuotona 1980-luvulla, jolloin perustettiin lääninhallituksen valvonnassa kuntiin perhepäivähoidon ohjaajan kokopäivävirkoja. Päivähoidon ylempiä esimiesvirkoja lakkautettiin 1990-luvun taloudellisen laman ja sosiaalitoimen alueellistamiskehityksen myötä. Tällä toiminnalla päiväkodin johtajien ja perhepäivähoidon ohjaajien työn kohde laajeni hallinnollisten tehtävien ja varhaiskasvatuspalveluiden (perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, päiväkotihoido, leikkitoiminta) yhtäaikaiseen johtamiseen. Kehitys on asettanut esimiesten osaamiselle uudenlaisia haasteita. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 19.)

Keskeisimmät muodot esimiestehtävien ja ohjauksen järjestämisessä kunnissa ovat

- 1) perinteinen malli, jossa perhepäivähoidon esimies vastaa perhepäivähoidon, mutta ei päiväkotihoidon ohjauksesta ja johtajuudesta,
- 2) alueellinen malli, jossa päiväkodinjohtaja vastaa tietyn alueen päivähoiton/ varhaiskasvatuspalveluiden johtamisesta ja ohjauksesta kokonaisuudessaan ja
- 3) hajautettu malli, jossa päiväkodinjohtaja vastaa tietyn alueen päivähoiton/ varhaiskasvatuspalveluiden johtamisesta, mutta ohjausvastuu perhepäivähoitosta on hajautettu erilaisin toimenpitein myös muulle päivähoitohenkilöstölle esim. lastentarhanopettajille.

Kunnissa on havahduttu miettimään miten saataisiin päiväkodin johtajuus ja perhepäivähoidon esimiestehtävät vaativuudeltaan yhdeksi tehtäväksi. Tiivistettynä voidaan perhepäivähoidon esimiehen keskeisimmät tehtävät määritellä seuraavasti:

- 1) Hallinnolliset ja esimiesjohtajuus tehtävät, joihin sisältyy perhepäivähoidon kehittäminen.
- 2) Pedagogisen johtamisen tehtävät kuuluen sisällöllisen ohjauksen ja pedagogisen osaamisen kehittämisen

Valtakunnallisia ohjeistuksia ja rajoituksia kaivattaisiin muun muassa siihen, kuinka monta henkilöä yhden esimiehen vastuualueelle voi kuulua. Tämän määrittelyn tekee vaikeaksi se, että eri kunnissa esimiesten työkokonaisuudet ja tehtävien organisoinnin mallit vaihtelevat suuresti. Perhepäivähoidon esimiehelle kuuluu tiettyjä viranomaistehtäviä, joita on esimerkiksi yksityisen perhepäivähoidon valvominen sekä varahoidon järjestämiseen liittyvä lapsiryhmien muodostaminen vastuukysymyksiin. Lähtökohtana perhepäivähoidon esimiestehtävien ja ohjauksen kehittämisessä on pidettävä sitä, että perhepäivähoitajalla on oikeus ohjaukseen. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 26-27.)

6 PERHEPÄIVÄHOITOJA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET

Perhepäivähoito on ollut Suomessa osa julkista päivähoitosektoria virallisesti päivähoitolain (36/1973) asettamisesta lähtien. Päivähoitolakia ja asetusta pidetään tärkeänä ohjaavana yhteiskunnallisena asiakirjana perhepäivähoidossa, jossa määritellään päivähoito lapsen hoidon järjestämiseksi päiväkotihoidon, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. (Parrila 2002, 13,18.)

6.1 Laki lasten päivähoitosta

Laki lasten päivähoitosta asettaa päivähoitolle tietyt tavoitteet, joiden mukaisesti perhepäivähoitajien edellytetään toimivan. (Parrila 2002, 27.)

Lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvatusympäristö. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoitoon tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Edistäessään lapsen kehitystä päivähoitoon tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen. (Laki lasten päivähoitosta 36/1973, 2§, 2a§)

6.2 Asetus lasten päivähoitosta

Asetuksen (239/1973 ja siihen tehdyn muutoksen 490/1990) mukaan perhepäiväkodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää lasta mukaan luettuina perhepäivähoitajan omat lapset, jotka eivät vielä ole perusopetuksessa. Lisäksi voidaan hoitaa yhtä perusopetuslain (628/1998) mukaista esiopetusta saavaa lasta, perusopetuksen aloittanutta lasta tai sellaista kunnan järjestämässä osapäivähoitossa olevaa lasta, joka aloittaa perusopetuksen toimintavuotta seuraavana vuonna. Asetuksen 329/2000 mukaan perhepäiväkodissa kaksi hoitajaa voi samanaikaisesti hoitaa enintään kahdeksaa lasta ja lisäksi kahta osapäiväisesti olevaa esikoululaista tai koulunkäynnin aloittanutta lasta. Kun perhepäiväkodissa hoidetaan samanaikaisesti useampaa lasta kuin edellä kuvatuissa momenteissa on säädetty, yhdellä perhepäivähoitajalla tulee olla tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus esim. päivähoitaja, lähihoitaja, sosiaalihoitaja, lastentarhanopettaja tai sosionomi (AMK). Eriyksen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa oleva lapsi tulee ottaa huomioon perhepäiväkodissa samanaikaisesti hoidettavien lasten lukumäärässä, ellei lasta varten ole erityistä avustajaa. Lasten määrää koskevia säädöksiä ei sovelleta kunnan järjestäessä perhepäivähoitoa saman perheen lapsille heidän omassa kodissaan. (Asetus lasten päivähoitosta 239/1973, 8§, Perusopetuslaki 628/1998, 1§)

7 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET JA SELVITYKSET PERHEPÄIVÄHOIDOSTA

7.1 Perhepäivähoidon kehittämishankkeita

Perhepäivähoitoa on pyritty kehittämään aktiivisesti koko 2000- luvun ajan eri kehittämishankkein. Kehittämishankkeiden kautta on pyritty muodostamaan monitahoinen ja laaja kokonaisuus perhepäivähoidosta, jossa on konkreettisia ideoita ja välineitä perhepäivähoidon kehittämiseen. Kehittämishankkeiden haasteena on se, että kuinka saadaan levitettyä hankkeissa kehitetyt uudet toimintamallit hankkeiden ulkopuolisiin kuntiin. Sosiaali- ja terveysministeriön suoraa rahoittamista hankkeista ensimmäinen oli perhepäivähoidon kehittämishanke OPPIVA- projekti (1996-1997), vuonna 2001-2003 käynnistyi Akseli-projekti, Perhepäivähoidon ohjauksen PERHO- hanke (2004-2006) sekä PERHOKE- hanke (2007-2009). Hankkeet, joita lääninhallitus ja kunnat ovat yhteisesti rahoittaneet ovat olleet muun muassa Pelastetaan perhepäivähoito- hanke (2004-2005), Tulevaisuuden perhepäivähoito- hanke (2004-2006), PIRTSAKKA- hanke (2005-2007), Kehittyvä perhepäivähoito- hanke (2007-2008) sekä Perhepäivähoito 2010- hanke (2007-2008). (Parrila 2009, 11.)

7.2 Ryhmäkoko perhepäivähoidossa

Heinämäen ja Ilmosen tekemässä Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä (2007, 37-38) käy ilmi, että perhepäivähoidon tämän hetkinen suhdeluku 1 aikuinen / 4 lasta on lapsen edun kannalta sopiva. Perusteluna on, että perhepäivähoitoon sijoittuu usein pieniä lapsia. Toiveita on esitetty, että suhdeluku voisi perhepäivähoidossa olla 1 aikuinen / 5 lasta. Tätä aloitetta perustellaan esimerkiksi sillä, että perhepäivähoitoon ei juuri enää tule esioppilaita ja koululaisia. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 37-38.)

7.3 Päivähoitotutkimus vuodelta 2010

Vuonna 2010 Suomessa oli 223 000 lasta päivähoidossa. Suomalaisista 1-6- vuotiaista lapsista kaikkiaan 62 prosenttia oli joko kunnallisessa päivähoidossa tai yksityisessä päivähoidossa. Yksityisellä päivähoidolla tarkoitetaan Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea lapsen hoidosta. Kunnallisessa päivähoidossa lapsia oli 92 prosenttia, kun yksityisen hoidon tuen osuus oli 8 prosenttia (18 300 lasta) päivähoidossa. Kunnallisen perhepäivähoidon osuus oli 20 prosenttia vuonna 2010 ja viimeisten kymmenen vuoden aikana perhepäivähoidon osuus on hiljalleen laskenut. Lasten päivähoitotiedot perustuvat Tilastokeskuksen Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toimintatilastoon kunnilta kerättyihin päivähoitotietoihin sekä Kelalta saatuihin yksityisen hoidon tuella hoidettujen lasten tietoihin. (Terveyden ja hyvinvointilaitoksen www-sivut 2012)

7.4 Työaikalain muutos perhepäivähoitajien työssä

Omassa kodissaan työskentelevät perhepäivähoitajat tulivat työaikalain (TAL) piiriin 1.8.2011 alkaen. Perhepäivähoitajien säännöllinen työaika on keskimäärin 40 tuntia viikossa tasoittumisjaksolla. Tasoittumisjakso voi olla 2 viikosta jopa 6 kuukauteen ja tasoittumisjakson jälkeen vasta nähdään tuleeko perhepäivähoitajalle korvattavaa ylityötä. Työnantajan velvollisuus on TAL:n nojalla huolehtia järjestämään perhepäivähoitajan työ niin, ettei ylityötä tarvitsisi tehdä. Tehty ylityö voidaan korvata vastaavilla vapailta tai rahana. Työaikalaki on tuonut myös toiminnallisia muutoksia perhepäivähoitoon. Useissa kunnissa tehdään perhepäivähoitoon kirjallinen hoito- tai palvelusopimus, jota perhepäivähoitajan tulee noudattaa. Sopimuksesta selviää milloin lapsi on hoitajalla hoidossa ja koko ryhmän lasten hoitoaikojen pituus vaikuttaa perhepäivähoitajan työpäivän pituuteen. (Peltonen 2011, 15.)

8 PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖN LINJAUKSET

Sosiaalipedagogiikalla tarkoitetaan yhteiskunnallisen elämänmuodon läpäisevää periaatetta, jossa ajatus henkisten arvojen, inhimillisyyden ja yhteisöllisyyden edistämistä pedagogisin keinoin korostuu yksilöä unohtamatta. Teoriaa ja käytäntöä ei ole mahdollista erottaa sosiaalipedagogiikassa. Sosiaalipedagogiikan teoria on ensisijaisesti ajattelun väline, joka suuntaa ajatteluun perustuvaan toimintaan, jossa kysymys on aina yksilön ja yhteisön välisestä suhteesta. Sosiaalipedagogiikka on soveltavaa ja käytännöllistä sekä samalla normatiivista: oppiala juurtuu etiikkaan ja filosofiaan. (Kurki 2002, 33.)

8.1 Perhepäivähoidon pedagogiikka

Perhepäivähoidon pedagogiikka on suhteellisen uusi käsite. Kuitenkin on herännyt tarve määritellä perhepäivähoidon pedagogiikka varhaiskasvatussuunnitelmatyön myötä ja antaa samalla pedagogiikalle käsitteenä vielä käytännönläheisempi merkitys ja sisältö. Tarkasteltaessa toiminnan sisältöjä on perinteisesti korostettu pienen lapsiryhmän etuja ja kodinomaisuutta. Vähemmälle painotukselle on jäänyt tietoinen ja tavoitteellinen kasvattaminen ja opettaminen. Nämä on enemmän mielletty kuuluvan päiväkodin toimintaan. Päivähoitoikäisen lapsen oppiminen ja kehitys on aina kokonaisvaltaista ja pienempien lasten oppimisen kokemukset liittyvät enemmän arkisiin asioihin, päivittäiseen yhdessäoloon sekä ennen kaikkea aikuisen läheisyyteen ja saatavilla oloon. (Nivalainen 2007, 11.)

Lasten kanssa työskentely ja työn suunnittelu on hyvin monipuolista, koska usein perhepäivähoitajan ryhmässä on eri-ikäisiä lapsia. Perhepäivähoitajan pitää osata tiedostaa lasten eri ikäkaudet ja huomioida se työnsä suunnittelussa. Oppiminen pienessä ryhmässä on sujuvaa ja pienemmät lapset saavat isompia lapsia seuratessa mallioppimista. Perhepäivähoitaja pystyy huomioimaan pienessä ryhmässä jokaisen lapsen ja näin tukemaan opittuja asioita sekä yhdessä lapsen kanssa harjoittelemaan vaikeita asioita. Pienemmät lapset usein määrittelevät esimerkiksi metsäretkien paikan,

jotta maasto on hyväkulkuinen ja turvallinen pienemmille. Vanhemmille lapsille useimmiten löytyy metsäpaikasta aina tekemistä, kuten rakentaa majaa maahan kaatuneista puun oksista tai kivien päällä kiipeilyä. Vanhemmat lapset ovat mielellään osallisia perhepäivähoitajan päivien suunnittelussa, ideoita askarteluun ja leipomiseen syntyy yhdessä aikuisen kanssa. Pienessä ryhmässä lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa on mahdollista lapsen ikätaso huomioiden. Näin lapsille tulee onnistumisen kokemuksia, jotka ovat tärkeitä kannustuksia uusiin tavoitteisiin.

8.2 Perhepäivähoidon pedagogiset menetelmät

- Koti kasvatusympäristönä

Oman kodin tilojen tarkoituksenmukainen suunnittelu on jatkuva haaste perhepäivähoitajalle. Tiloja ja toimintamahdollisuuksia on osattava järjestää ja muuttaa säännöllisesti eri-ikäisille lapsille niin, että koti on ympäristönä turvallinen ja mielenkiintoinen sekä kodinomainen. Lähiympäristö ja perhepäivähoitajan koti muodostaa lapsen oppimisympäristön, joka tarjoaa päivittäin luontevalla tavalla kokemuksia yhdessäolosta ja arjen askareista. Perhepäivähoitajan oma perhe ja ympäristö tarjoavat sosiaalisen kehityksen kannalta lapsille mahdollisuuksia tutustua eri-ikäisiin ihmisiin.

- Vuorovaikutus

Lapsen kasvun ja kehityksen perusta on lämmin ja läheinen vuorovaikutus. Perhepäivähoitajan on kyettävä kohtaamaan, tunnistamaan ja ymmärtämään lapsen tunteita sekä vastaamaan niihin myönteisesti ja rakentavalla tavalla. Hoitajan huomioidessa lapsen tarpeita ja jakaessa hänen erilaisia tunteitaan, lapsen itseluottamus ja itsetunto kehittyvät. Vuorovaikutuksen laadun suhteen perhepäivähoitajalla on jakamaton vastuu lapsen hyvinä ja huonoinakin hetkinä. Lapsi oppii hoitajaltaan paljon jokapäiväisistä tilanteista esimerkiksi miten huomioidaan toisia, miten toimitaan yhdessä eri tilanteissa, miten lohdutetaan ja miten ilmaistaan ja nimetään eri tunteita.

- Psykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen

Lapselle aidosta välittämisestä viestittää hoitajan hellyys, kiinnostus ja tunteiden jakaminen yhdessä. Hyvä perushoito, johon kuuluu uni, ruoka ja sään mukainen vaateus merkitsevät lapselle turvallisuutta ja hyvää oloa. Tiedetyt rutiinit ovat osalle lapsille

tärkeitä, jotkut haluavat olla sylissä heräämisen jälkeen ja toiset taas ennen nukahtamista päiväunille pitävät jos hieman silitellään ja peitellään.

- Kasvatus ja ohjaus

Kasvatuksessa on pyrittävä lapsen tasapainoiseen kehitykseen ja hyvään itsetuntoon. On myös kyettävä tukemaan lapsen sosiaalisia taitoja ja selviytymistä kodin ulkopuolella. Perhepäivähoitajan on kyettävä omassa toiminnassaan ymmärtämään millaista ohjausta lapsi ja ryhmä kulloinkin tarvitsevat, kuinka arjen ristiriitatilanteita opitaan ratkaisemaan rakentavalla tavalla ja millaisia sääntöjä ja sopimuksia lasten kanssa tehdään.

- Lapsi ryhmän toiminnan sisällöt ja oppiminen

Jokaisen hoitajan tulisi säännöllisesti miettiä ryhmänsä yksittäisen lapsen kehitysvaihetta ja persoonallisuutta. Toimintaa suunniteltaessa tulisi ajatella lapsen kokonaiskehitystä. Eri vuodenaikojen mukaan voi lasten kanssa tehdä eri asioita, talvella luisella ja hiihtää, kesällä käydä puistoissa, tutkia lähiympäristöä ja tehdä metsäretkiä. Lapsi oppii ja kehittyy, kun hän voi toimia itselleen ominaisilla tavoilla; leikkimällä, liikkumalla ja kokemalla asioita. Keskeisenä osana perhepäivähoidossa korostuu leikki, johon pieni ryhmä ja kodinomainen ympäristö tarjoavat hyvät puitteet. Lapsen kysymyksiin vastaaminen ja lapsen uteliaisuuden ymmärtäminen vahvistavat lapsen oppimisen taitoja. (Nivalainen 2007, 11–12.)

9 PERHEPÄIVÄHOIDON ERI TYÖSKENTELYMUODOT

Perhepäivähoito elää omanlaistansa murrosvaihetta. Uusi työaikalaki tuo omat haasteensa kunnallisille perhepäivähoitajille sekä hoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmille. Useissa kunnissa mietitään onko perhepäivähoitajan työ hiipumassa eläkkeelle jäävien hoitajien myötä ja samaan aikaan kunnissa lakkautetaan ryhmäperhepäiväkoteja ja siirrytään keskitetysti isompiin päiväkoteihin.

Perhepäivähoitajien työn vahvuutena on juuri pieni ryhmäkoko sekä kodinomaisuus, joita lasten vanhemmat arvostavat tarjolla olevien päivähoidon vaihtoehtojen joukossa. Uudet perhepäivähoitajat tulevat lisääntymään kunnissa, kun muiden työalojen henkilöstömääriä supistetaan ja kiivas työtahti työpaikoilla lisääntyy. Pienten lasten vanhemmat arvostavat kotona vietettyä kiireetöntä aikaa, josta perhepäivähoitajan työssä saa nauttia lasten kanssa.

9.1 Yksityinen perhepäivähoito

Jokainen yksityinen henkilö, joka hoitaa vierasta lasta omassa kodissaan korvausta vastaan on ilmoitusvelvollinen kaupungin/kunnan perhepäivähoidon ohjaajalle viimeistään kahden (2) viikon kuluessa aloitettuaan toiminnan (Laki lasten päivähoitosta 19.3.1973). Hoitajalla saa olla yhtäaikaisesti korkeintaan neljä kokopäivälasta, mukaan lukien hoitajan omat alle kouluikäiset lapset sekä yksi koulunkäynnin aloittanut osapäiväinen lapsi. Yksityinen perhepäivähoitaja ilmoittaa lääninhallitukseen omasta yrityksestään yksityisten sosiaalipalvelujen kaavakkeella, jonka saa oman paikkakunnan perhepäivähoidon ohjaajalta tai lääninhallituksen nettisivustolta. Jos hoitaja tarjoaa säännöllistä ympärivuorokautista hoitoa, on hänen haettava lupa lääninhallitukselta. (Suomen Yksityisten Päivähoitajien www-sivut 2012)

Yksityinen perhepäivähoito on asiakkaan valitsema palvelu, jossa laadun valvonnassa vastuu korostuu asiakkaalle. Kunnan perhepäivähoidon ohjaaja valvoo ja ohjaa yksityistä perhepäivähoitoa. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 29.)

Lapsen hoidosta yksityisellä hoitajalla suositellaan aina kirjallisen hoitosopimuksen tekemistä ennen hoitosuhteen alkamista (Liite 1). Sopimus tehdään jokaisesta lapsesta kahtena samansisältöisenä kappaleena, joista toinen jää hoitajalle ja toinen vanhemmille. Hoitosopimuksen tekemiseen kannattaa varata yhteinen aika ja käydä yhdessä jokainen kohta läpi. Yksityisen perhepäivähoitajan hoitomaksuihin on olemassa valtakunnallinen hoitomaksusuositus. (Yksityisten perhepäivähoitajien ypph ry Lohjan www-sivut 2012)

Yksityinen perhepäivähoitaja on lain mukaan yksityinen yrittäjä, jolta edellytetään verotoimiston ennakkoperintärekisteriin ilmoittautumista, johon hän ilmoittaa arvioitun vuositulonsa. Hoitaja voi hakeutua ennakkoperintärekisteriin ennen ensimmäisen hoitolapsen hoidon alkamista. Yksityisen perhepäivähoitajan työtulo katsotaan yrittäjän työksi. Työeläketurva perustuu yrittäjien eläkelakiin (YEL). (Yksityisten perhepäivähoitajien ypph ry Lohjan www-sivut 2012)

Yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan, jonka toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle, tulee esittää nähtäväksi ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote haetaan Oikeusrekisterikeskukselta. (Oikeusrekisterikeskuksen www-sivut 2012)

Perhepäivähoitaja sitoutuu noudattamaan sosiaalihuoltolaissa (710/1982) 57§ mainittua salassapitovelvollisuutta. (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, 57§)

9.2 Kunnallinen perhepäivähoito

Hoitajan kodissa järjestettävä perhepäivähoito on usein pienten lasten vanhempien toivoma hoitomuoto. Ensisijaisesti perhepäivähoitoon sijoitetaan päivähoitotaipaileensa alussa olevat pienet lapset ja sisarukset, kun nuorempi on alle 3-vuotias.

Perhepäivähoitajan työtehtävät ovat moninaistuneet, kun päivähoidon tarpeet ovat perhepäivähoitoon tuoneet uusia työskentelytapoja. Erilaiset ryhmäperhepäivähoidon ja varahoidon muodot eivät tee enää perhepäivähoitajan työstä niin yksin kotona tehtävää työtä. Perhepäivähoitajat ovat tiiviimmin toisten hoitajien kanssa tekemisissä työtiimeissä sekä kunnan päivähoidon suunnittelu- ja kehittämistehtävissä. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 15,16.)

Hoitajalla saa olla yhtäaikaaisesti korkeintaan neljä kokopäivälasta, mukaan lukien hoitajan omat alle kouluikäiset lapset sekä yksi koulunkäynnin aloittanut osapäiväinen lapsi. Perhepäivähoitajan palkkaus määräytyy hoitajalta varattujen hoitopaikkojen mukaan ja hän saa kustannuskorvauksen ruuasta, sähköstä ja kodin kulumisesta. Perhepäivähoitaja hankkii ruokatarvikkeet ja valmistaa ruoan sekä huolehtii siivouksesta itse. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 20.)

9.3 Kolmiperhepäivähoito

Kivioja ym. (1991, 18) mukaan kolmiperhepäivähoito on opiskelupiireissä kehittynyt hoitomuoto. Siinä on 2-4 perhettä ja kotia, joissa on yhteensä enintään neljä alle kouluikäistä ja yksi osapäiväinen esikoululainen tai kouluikäinen lapsi. Käytännössä perheet ovat useimmiten kahden perheen sisarusparit. Kunnan palkkaama hoitaja hoitaa kolmiperhehoidossa vuoroviikoin tai erikseen sovitun rytmin mukaisesti eri kodeissa samaa lapsiryhmää. Hyvinä puolina kolmiperhehoidossa käyttäjät pitävät, ettei lapsia tarvitse kuljettaa hoitoon ja lapset voivat osan hoitoajastaan ainakin olla omassa kotiympäristössään. Tavalliseen päivähoitoon verrattuna kolmiperhepäivähoito vaatii vanhemmilta enemmän panostusta. Vuorossa oleva hoitoryhmän koti vastaa ruokahuollosta, kodin tilojen varustelulta, siisteydeltä ja ominaisuuksilta edellytetään samoja ominaisuuksia kuin yleensä perhepäiväkodeilta.

9.4 Muu lapsen kotona tapahtuva hoito

Hoitoa tarjotaan yhden perheen lapsille heidän omassa kodissaan, jolloin hoito tapahtuu aina vain yhdessä kodissa. Tällöin hoidettavien lasten määrä on vähintään kolme alle kouluikäistä lasta paitsi silloin, jos perheessä on erityistä hoitoa vaativa lapsi tai vaikeasti vammaisen lapsi. Omassa kodissa tapahtuva lapsenhoito on mielekästä ja tarkoituksenmukaista järjestää perheille, joissa on monta lasta tai vaikeasti vammaisen tai muuten erityishoidon tarpeessa oleva lapsi tai perheille, joissa vaikeasti vammaisten vanhempien on ylivoimaista järjestää lapsen kuljetus hoitoon. (Kivioja ym. 1991, 19.)

9.5 Ryhmäperhepäivähoito

Ryhmäperhepäivähoitoa koskeva asetus lasten päivähoitosta (490/1990) sijoittuu ajallisesti samalle vuodelle kuin subjektiivisen päivähoito-oikeuden voimaantulo. Tämän asetuksen mukaan kaksi hoitajaa voi samanaikaisesti hoitaa enintään kahdeksaa lasta sekä näiden lisäksi osapäiväisesti kahta esikouluikäistä tai koulunsa aloittanutta lasta. Paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ja erityisistä syistä voi ryhmäperhepäivähoitokodissa toimia myös kolme hoitajaa. Silloin ryhmään voi kuulua enim-

millään 12 kokopäivä- ja kolme osapäivälästä. Ryhmäperhepäiväkodissa, jossa toimii kolme hoitajaa, tulee yhdellä hoitajalla olla ammatillinen pätevyys hoito- ja kasvatustehtäviin, kuten päivähoitajan tai lastenhoitajan koulutus. (Asetus lasten päivähoitokodista 490/1990). (Parrila 2002, 29.)

Ryhmäperhepäivähoito sijoittuu hoitomuotona tavallisen perhepäivähoidon ja päiväkotihoidon välille. Ryhmäperhepäivähoidon tiloihin sovelletaan perhepäivähoitokodin valinnassa käytettyjä kriteereitä, joita kunta varaa, varustaa ja ylläpitää. Useimmissa ryhmäperhepäiväkodeissa ruoka tuodaan kunnan toisesta toimipisteestä, joka voi olla päiväkotiki tai vanhustenpalvelutalo. Myös siivous- ja pesulapalvelut tulevat useimmiten ulkopuoliselta taholta. Onnistumisen edellytys ryhmäperhepäivähoidossa on toimiva työpari, jota ohjaaja tukee riittävässä määrin toiminnan toteuttamisessa. Työtoveri on jakamassa vastuun, ilot, surut sekä hänen kanssaan voi keskustella työhön liittyvistä asioista. Kahden työntekijän ryhmäperhepäivähoidossa on mahdollista säilyttää tavallisen perhepäivähoidon parhaat ominaisuudet, jossa lapset pystytään huomioimaan yksilöinä, on lämpimät ja läheiset välit vanhempiin ja joustamisen mahdollisuus päiväjärjestyksessä. (Kivioja ym. 1991, 19.)

10 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN MERKITYKSIÄ PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖSSÄ

Varhaiskasvatuksen tehtävä on luoda perusta elinikäiselle oppimiselle ja kaikille lapsille tasa-arvoiset kehittymismahdollisuudet ihmisenä kehittymiselle ja tuleville opinnoille. Päämääränä on terveen itsetunnon omaava lapsi, josta kasvaa sosiaalinen, itseään kehittävä, eettisesti vahva, itsestään ja ympäristöstään huolehtiva ihminen. Varhaiskasvatuksen keskeisempiä päämääriä on edistää hyvää ja onnellista lapsuutta kiintymyksen ja yhteisöllisyyden kautta sekä mahdollistaa yksilöllisen lahjakkuuden kehittäminen. (Puhakka & Selkee 2003,16.)

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes, joka yhdistyi Kansanterveyslaitoksen kanssa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseksi 1.1.2009) laati yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, opetushallituksen sekä Suomen Kuntaliiton ja muiden asiantuntijatahojen kanssa vuonna 2003 valmistuneen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoitus on edistää lasten oppimista, hyvinvointia ja kasvua. Jokaisen kunnan erilaisuuden vuoksi on tärkeää, että kunnassa tarkennetaan varhaiskasvatuksen kuntakohtaiset linjaukset, jotka huomioidaan laadittaessa kunnan varhaiskasvatussuunnitelmia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjana ovat valtioneuvoston periaatepäätöksenä 28.2.2002 hyväksymät varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, jotka sisältävät yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet.

Keskeisimmät tavoitteet varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on

- edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista Suomessa
- ohjata sisällöllistä kehittämistä
- luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi yhdenmukaistamalla toiminnan järjestämisen perusteita
- lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta
- vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksen palveluissa
- moniammatillista yhteistyötä eri palvelujen kesken, joilla tuetaan lasta ja perhettä ennen lapsen oppivelvollisuuden alkamista

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden keskeinen asia on, että perusteet ymmärretään asioiksi, joista keskustellaan ja niistä tulisi yhteisesti sovitut käytännöt ja toimintaperiaatteet kunnissa ja yksiköissä. Kuntien erilaisuuden vuoksi jokaisessa kunnassa tarkennetaan varhaiskasvatuksen kuntakohtaiset strategiset linjaukset ja ne huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelmia laadittaessa. (Stakes 2005, 7-8.)

10.1 Perhepäivähoidon varhaiskasvatus

Omassa kodissa tapahtuva perhepäivähoidon varhaiskasvatus on hyvin kokonaisvaltaista. Pieni lapsiryhmä mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioimisen, lapsi tulee hyvin kuulluksi ja perhepäivähoitajalla on mahdollisuus ohjata ja havainnoida lasta eri tilanteissa. Hoidon aloittamisessa pienen ryhmän merkitys korostuu ja tilaan sekä toimintaan orientoituminen on helpompaa. Kodinomaiset tilat ja päivittäisten toimintojen toistuvuus säännöllisesti ajallaan kuten leikki, ruokailu ja lepo tukevat tilaan orientoitumista. Myös lapsen oppiminen mahdollistuu kodin arkipäiväisissä toiminnoissa, joita ovat yhteiset ruokailut, leikki hetket ja ulkoilut. Eri-ikäiset lapset saavat yhdessä toimiessaan vahvistusta taidoilleen ja haastetta kehittää uusia taitoja. Eri-ikäisten osallistuminen toimintaan samanaikaisesti onkin ominaista perhepäivähoidon kasvatustoiminnalle, jossa mukautetaan kasvatusta monipuolisesti lasten iän ja kehitystason mukaisesti. Perhepäivähoidon pieni ryhmä mahdollistaa toiminnan suunnittelun joustavuuden, jossa hoitopäivän käytäntöjä pyritään sopeuttamaan lapsen tilanteeseen. Omassa kodissaan työskentelevä perhepäivähoitaja kohtaa lasten vanhemmat aina lasta tuodessa ja hakiessa. Kasvatustehtävässään perhepäivähoitaja tukee lapsen vanhempia omalla esimerkillään lapsen kohtaamisessa, käytännön neuvoina ja ohjeina sekä ennen kaikkea hyväksymällä vanhemmat lapsensa tärkeimpinä ihmisinä. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 30-31.)

10.2 Perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma

Perhepäivähoito on ollut pääsääntöisesti mukana, kun kunnissa on laadittu varhaiskasvatussuunnitelmaa. Joissain kunnissa on laadittu myös erillinen varhaiskasvatussuunnitelma perhepäivähoitoon. Perhepäivähoidossa pedagogiset tavoitteet ja toiminna ovat samanlaisia kuin muissa päivähoitopalvelun muodoissa. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 35.)

11 PERHEPÄIVÄHOITAJAN TYÖHÖN SISÄLTYVÄT HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET

Perhepäivähoitajan työssä vahvuutena koetaan yleensä kodinomainen hoito, lapselle tuttu paikka ja hoitaja, sisarusten sijoittuminen samaan ryhmään sekä pienempi infektioriski. Pienessä ryhmässä lapsen yksilöllisyys tulee esiin sekä vahva vuorovaikutus, joka on varhaiskasvatuksen peruslähtökohtia. Lasten vanhemmat arvostavat hyvää perushoitoa ja huolenpitoa. Läheiset ihmissuhteet perhepäivähoitajan hoitosuhteessa muodostaa parhaimmillaan vuosien pysyvän hoitaja - lapsisuhteen. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 21,32.)

Perhepäivähoidon vahvuutena on pedagoginen havainnointi. Perhepäivähoitaja pysyy aktiivisesti havainnoimaan lapsen kehitystä ja kasvua sekä puuttumaan kehityksen viivästymiin. Hoitaja keskustelee ensisijaisesti vanhempien kanssa lapsen ongelmatilanteesta sekä onko mahdollisesti samat tilanteet lapsen käyttäytymisessä näkynyt samalla tavalla kotona. Vanhempien kanssa käydyt keskustelut ovat usein hoitajalle neuvoa antavia varsinkin niissä tilanteissa, joissa kotona ilmenneissä tilanteissa on jo käytössä jokin toimintatapa. Tässä korostuu vanhempien ja hoitajien luottamukselliset välit, koska oman lapsen haasteelliset tilanteet ovat usein monelle vanhemmista arka alue. Vanhemmat saattavat olla myös helpottuneita, että hoitaja huomaa heidän lapsensa tilanteen, jonka kautta keskustelua on helpompi käydä. Hoitosopimuksessa, joka ennen lapsen hoidon alkua on täytetty vanhempien kanssa, on kohta, jossa kysytään, saako lasta koskevista asioista keskustella päivähoidon eri yhteistyötahojen (esimerkiksi neuvola) kanssa. Vanhempia voi ohjata ottamaan yhteyttä omaan neuvolaan tai vanhempien suostumuksella hoitaja voi konsultoida neuvolan henkilökuntaa.

Perhepäivähoitajien kannalta heidän työssään yksi merkittävämpiä tekijöitä on arvostuksen saaminen. Perhepäivähoitajat kokivat olevansa heikosti arvostettu ammattiryhmä. Myöskään kokemus työn merkityksellisyydestä ei ole ollut aina vahva. Perhepäivähoitajien osaamisen kasvaessa arvostus on kuitenkin selkeämmin tullut esiin. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 18.)

Varahoidon järjestäminen asettaa oman haasteensa perhepäivähoitajan työhön. Omassa kodissaan työskentelevän perhepäivähoitajan poissaolo työstään tuottaa lapsiryhmälle hoitajan sekä kasvatusympäristön vaihdoksen. Varahoidon järjestäminen perhepäivähoidossa onkin yksi tärkeimpiä asioita erityisesti lapsen ja perheen näkökulmasta. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 23.)

Perhepäivähoitajan työ koetaan vastuulliseksi ja haastavaksi, kun hän työskentelee yksin. Mahdolliset ongelmatilanteet saattavat tuntua vaikeilta, kun lähityöyhteisön tuki puuttuu. Myös yksityisyyden ja ammatillisuuden rajaa on vaikea asettaa, kun työpaikkana on oma koti. Lasten turvallisuus, päivittäinen perushoito ja kasvatukseen edellyttävät jatkuvaa valppautta ja omien toimintatapojen kehittämistä. (Alho-Kivi ym. 2002, 42 - 44.)

Oman haasteen perhepäivähoitajan työhön tuo perhepäivähoidon esimiesten suuret vastualueet. Esimiesten kotikäyntejä on liian vähän ja häntä ei tavoita. Hoitajat jäävät ilman ohjausta, joka on ensisijaisen tärkeää uuden hoitajan kehittymiselle. (Heinämäki & Ilmonen 2007, 32.)

POHDINTA

Perhepäivähoito on ollut yksi vaihtoehto päivähoitossa usean vuosikymmenen ajan. Tällä hetkellä perhepäivähoidon osalta keskustelua herättää perhepäivähoidon jatkuvuus. Perhepäivähoitajien keski-ikä on korkea ja uusia perhepäivähoitajia on vaikeampi saada palkatuksi. Herää kysymys kuinka pysyvää on perhepäivähoidon vaihtoehto kunnissa ja lisääntyykö yksityisten perhepäivähoitajien määrä?

Päivähoitopalvelun eri vaihtoehdot virittävät keskustelua lasten vanhemmissa, kun mietitään päivähoiton eri vaihtoehtoja lapselle. Jokainen vanhempi haluaa lapselleen hyvän varhaiskasvatuksen, josta on mahdollisimman luontevaa siirtyä koulu maailmaan. Lasten vanhemmilla tulisi olla luottavainen mieli antaa hoitopäivän ajaksi lapsensa osaavien varhaiskasvatuksen ammattilaisten hoivaan, jotta voi tehdä oman päivänsä hyvällä mielellä ja heillä olisi tieto siitä, että ammattilaiset hoitavat hänen lapsensa hyvin.

Eri tutkimukset osoittavat, että perhepäivähoitajien osuus päivähoitossa on laskenut viimeisten vuosien aikana. Syitä tähän saattaa olla hoitajien elämän tilanteiden muuttuminen omien lasten kasvaessa, jolloin osa hoitajista saattaa vaihtaa muihin töihin. Perhepäivähoitajan työ on yksinäistä sekä kuormittavaa ja ongelmatilanteiden eteen tultua esimiestä saattaa olla vaikea tavoittaa. Kaikkien etujen mukaista olisi, että kunnissa mietittäisiin kuinka monta kunnallista ja yksityistä perhepäivähoitajaa voi olla yhden perhepäivähoidon ohjaajan vastuulla.

Lasten kanssa työskentely on monella tapaa palkitsevaa ja työ antaa ainutlaatuisen ikkunan seurata lapsen kehitystä useammalta eri ikävuodelta. Usein samat lapset jatkavat perhepäivähoitajalla esikouluun asti, jolloin hoitaja saa seurata lapsen kehitystä hyvin läheltä ja olla monenlaisessa kasvuvaiheessa mukana. Sanonta: ”Työ tekijäänsä opettaa” pitää mielestäni lasten kanssa työskennellessä paikkansa, koska aina ei perhepäivähoidon ohjaajalla ole tarkempaa tietoa lapsesta, kun hän perhepäivähoitajan ryhmään tulee. Mahdollisesti lapsen perheen asiat voivat muuttua hoidon aikana eri syistä. Hoidon alussa on vaikeaa ennalta tietää mikä kasvatuskäytäntö lapsen toi-

miessa eri tilanteissa auttaa. Myös se, että lapsella saattaa eri asiat näkyä hoidossa toimiessa toisella tavalla kuin kotona.

Työaikalain uudistus tuo mielekkyyttä kunnallisen perhepäivähoitajan työhön, mutta myös monia haasteita. Positiivista on se, että työaika normalisoitui ja viikkovapaat mahdollistavat eri virastoissa asioinnin aikaisempaa helpommin. Haasteen uudistus tuo vanhemmille, kuinka he ottavat hoitajan viikkovapaa päivän vastaan. Haluavatko vanhemmat käyttää varahoitoa, kun perhepäivähoitoa on pidetty yhden ja saman hoitajan työnä? Tulevaisuus näyttää, onko työaikalain muutos parannus vai hukkaan heitetty kokeilu.

Yksi tämän kasvatustyön haasteista, joka tekee työstä mielekkään, mutta ajoittain myös haastavan on se, että tässä työssä saa kehittää itseään koko ajan. Perhepäivähoitajan työ on todella monipuolista ja näin ollen hoitaja on monella osa-alueella osaava, arjen supersankari. Joka arkipäivä hän valmistaa eri raaka-aineista aamupalan, lounaan ja välipalan, on suunnitellut jokaiselle lapselle oman ikätasonsa mukaisia toimintaa ja ulkoilee mahdollisesti jopa kaksi kertaa päivässä lasten kanssa. Itse olen toiminut yksityisenä perhepäivähoitajana 1 ½ vuotta ja välillä saan huomata lasten kasvattavan minua heidän tiedon halullaan, johon parhaani mukaan koetan löytää vastaukset. Paras palaute tulee lapsilta, kun he viikonlopun tai loman jälkeen halaaavat ja kertovat kuinka heillä on ollut ikävä hoitopaikkaan.

Yksityisillä perhepäivähoitajilla on varmasti yhtä monta tapaa kuin on hoitajaakin käydä työn haasteita läpi. Osassa kunnissa myös yksityiset perhepäivähoitajat ovat perustaneet alueellisia tiimejä, jotka kokoontuvat sovitusti. Osalle hoitajista tämä on ominaisin tapa purkaa ajatuksia ja tunteuksia. Osa keskustelee asiat oman esimiehensä kanssa. Yksityisen perhepäivähoitajien keskuudessa työtiimien kokoontumisessa on varmasti paljon kehitettävää. Aloite usein lähtee yksityisten perhepäivähoitajien puolelta ja ryhmä tarvitsee aina ihmisiä, jotka uskovat ja luottavat tiimin toimimiseen. Yrityksiä aluetiimeistä on ollut omassakin kunnassani, mutta syystä tai toisesta ne eivät ole tällä hetkellä toiminnassa, mutta puheen tasolla yritetään uudestaan saattaa alkuun.

Verratessa nykyistä työtäni yksityisenä perhepäivähoitajana aikaisempaan työkokemukseeni päiväkodissa pidän perhepäivähoitajan työtä lapsilähtöisempänä. Perhepäivähoitajan työssä saa toimia saman pienen lapsiryhmän kanssa, joka auttaa arjen tilanteissa kokonaisvaltaisemmin ymmärtämään ja tukemaan lasta. Lasten vanhempien kanssa yhteistyö on tiivistä ja koen, että kasvatuksellisiin asioihin pystytään perhepäivähoitajan työssä yhdessä vanhempien kanssa suunnittelemaan arjen toimintamuotoja nopeammin auttaaksemme lasta.

Oman työni kautta olen huomannut, kuinka perhepäivähoitajat niin kunnalliset kuin yksityisetkin tekevät todella tärkeää työtä lasten parissa, jota kollegat sekä hoidossa olevien lasten vanhemmat arvostavat suuresti.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää, miten kunnallisten perhepäivähoitajien työ hyvinvointiin on vaikuttanut uusi työaikalainsäädäntö sekä onko kunnallisten perhepäivähoitajien työaikalainsäädäntö vaikuttanut heidän palveluidensa kysyntään.

LÄHTEET

Asetus lasten päivähoidosta. 1973. A 16.3.1973/239 muutoksineen.

Heinämäki, L. & Ilmonen, K. 2007. Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 5/2007. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 22.4.2012
<http://stm.fi/julkaisut/nayta/-/julkaisu/1069175>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. 6.-9.p. Helsinki: Tammi.

Kivioja, U., Koskenrouta, P. & Valpola, M-L. 1991. Perhepäivähoidon perusteet ja käytäntö. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kurki, L. 2002. Persoona ja yhteisö: personalistinen sosiaalipedagogiikka. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto.

Laki lasten päivähoidosta. 1973. L 19.1.1973/36 muutoksineen.

Nivalainen, K. 2007. Kehittyvä perhepäivähoito. Ideoita toiminnan suunnitteluun perhepäivähoidossa. Hyvinkää: Edufin Oy.

Näyttötutkinnon perusteet. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2006. 2006. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 19.4.2012
www.oph.fi/.../111066_perhepaivahoitaja_ammattitutkinto.pdf

Oikeusrekisterikeskuksen www-sivut. Viitattu 12.4.2012 <http://www.oikeus.fi>

Parrila, S. 2002. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Teoksessa H. Alho-Kivi & S. Keskinen (toim.) Kodissa vaan ei kotona. Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi, 13-37.

Parrila, S. 2002. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus. Oulun yliopisto. Viitattu 9.4.2012
<http://urn.fi/urn:isbn:9514268741>

Parrila, S. (toim.) 2005. Villistä valvottuun, valvotusta ohjattuun. Perhepäivähoidon ohjauksen historia ja nykytilan haasteet. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 4/2005. Viitattu 9.4.2012.
<http://urn.fi/URN:ISBN:952-00-1677-5>

Parrila, S. 2006. Johdanto – ajankohtaista perhepäivähoidossa. Teoksessa S. Parrila (toim.) Perhepäivähoidon kehittämishaasteita. Sosiaali- ja terveysministeriö. Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 17/2006. Helsinki: Yliopistopaino, 13-16.

Parrila, S. 2009. Perhepäivähoitohenkilöstön osaamisen kehittäminen. PERHOKE-hankkeen loppuraportti. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 16/2009. Viitattu 3.5.2012.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2809-1>

Peltonen, A. 2011. Työaikalain vaikutus perhepäivähoidon järjestämiseen. Spiikki 4, 15. Viitattu 1.5.2012. <http://www.talentia-lehti.fi>

Perusopetuslaki. 1998. L 21.8.1998/628

Puhakka, J. & Selkee, J. 2003. Hyvän elämän alku kunnallisessa palvelutuotannossa. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Sosiaalihuoltolaki. 1982. L 17.9.1982/ 710

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 22.4.2012

<http://www.stm.fi>

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Suomen Yksityisten Päivähoitajien www-sivut. Viitattu 12.4.2012.

<http://www.kolumbus.fi>

Teirilä, M. & Jyväsjärvi, E. 2001. Tutkielmantekijän työkirja. 2., korjattu painos. Oy Finn Lectura Ab. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen www-sivut. Viitattu 1.5.2012.

<http://www.stakes.fi>

Työaikalaki. 1996. L 9.8.1996/710

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 9/2002. Viitattu 19.4.2012.

http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/lapset_ja_nuoret/laatu_ja_kehittaminen/paivahoito

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. 2008. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 72/2007. Viitattu 17.4.2012.

<http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/ julkaisu/1084492>

Yksityisten perhepäivähoitajien Lohjan www-sivut. Viitattu 12.4.2012.

<http://ypph.lohja.fi>

Yrittäjien eläkelaki. 2006. L 22.12.2006/1273

YKSITYISET PERHEPÄIVÄHOITAJAT YPPH RY

HOITOSOPIMUS

Lapsen nimi _____ sotu _____

Osoite _____ puh. koti _____

Huoltaja _____ puh. työ _____

Sähköposti _____ @ _____ matkapuh. _____

Huoltaja _____ puh. työ _____

Sähköposti _____ @ _____ matkapuh. _____

Varahuoltaja _____ puh. työ/koti _____

Hoitaja _____ puh. _____

Sähköposti _____ @ _____

Osoite _____ matkapuh. _____

Y-tunnus _____ hoidon alk.pvm. _____ määräaik. kesto _____

Perhepäivähoidon ohjaaja _____ puh. _____

Hoitajan tehtävänä on antaa hoitoaikana lapselle turvallinen ja luotettava hoitopäivä, johon kuuluu ravinto, puhtaus, lepo, valvottu ulkoilu, askartelu ja leikki. Muutoin sopijapuolet noudattavat tämän sopimuksen ehtoja. Sopimusta on laadittu kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

1. **Lapsen hoitoaika** alkaa kello _____ ja päättyy kello _____ päivänä viikossa / kk:ssa.

Hoitoaika on vanhemman työaika työmatkoineen. Lapsi luovutetaan vain vakinaiselle hakijalle.

Poikkeuksista sovitaan hoitajan kanssa erikseen. Sovitun hoitoajan ylittävältä ajalta (ennen tai jälkeen) maksetaan ylityökorvauksena _____ € jokaiselta alkavalta tunnilta. Maksu suoritetaan välittömästi / _____.

Hoitajan tulee saada huoltajan vuorotyölista 2 viikkoa ennen vuoron alkua, muutokset tulee ilmoittaa hoitajalle välittömästi. Lapsen poissaoloista tulee ilmoittaa ennen hoitoajan alkamista.

2. **Ruokailu:** aamupala _____ lounas _____ välipala _____ ylimääräinen ateria _____.

3. **Ulkoilun valvonta** kuuluu hoitajalle tai sopimuksen mukaan

_____.

Vaatetus ja puhtaus: lapsella tulee olla riittävä ja asianmukainen vaatetus sisä- ja ulkokäyttöön huomioon ottaen sääolosuhteet, tarpeenmukaisine vaihtovaatteineen. Hoitajalle ei kuulu lapsen vaatteiden pesu ja huolto. Hoitaja ei vastaa lapsen omista hoitokotiin tuomista leluista.

4. **Lepo:** klo _____ , tarpeen vaatiessa _____ .

5. **Päiväkerho:** _____ klo _____ - _____ , johon vie _____ ja josta hakee _____ . Hoitaja ei ole velvollinen huolehtimaan lapsen kerhokuljetuksista, ellei toisin sovita.

6. **Sairaan lapsen hoito:** Sairasta lasta **ei** tuoda hoitokotiin, ellei sairauden laatu ja muiden hoitolasten terveys huomioonottaen toisin sovita. Lapsen sairastuessa hoidossa on hoitaja mahdollisuuksien mukaan velvollinen heti ottamaan yhteyden huoltajaan, jotta lapsi voidaan noutaa pois hoitopaikasta. Lapsen on hoitoon tuotaessa oltava **ulkoilukelpoinen**. Lapsen normaalilämpö _____ . Ilmoitus vanhemmille ja nouto hoidosta kotiin, kun lämpö yli _____ .

7. Lasta saa / ei saa **kuljettaa autossa** asianmukaisissa turvavarusteissa.

8. **Vakuutukset:** tapaturman varalta (vanhemmat)

vak.yhtiö _____

Lapsen aiheuttaman vahingon varalta (hoitaja)

vak. yhtiö _____

Hoitaja on vastuussa lapselle aiheutuvasta tai lapsen aiheuttamasta vahingosta hoidossaoloaikana vahingonkorvauslain mukaan. Yhdistys suosittelee lapselle huoltajien ottamaa **tapaturmavakuutusta** sekä hoitajan ottamaa **perhepäivähoitajan vastuuvakuutusta**.

(Lapsen huoltajan tai hoitajan kotivakuutukset eivät korvaa em. vahinkoja.)

9. **Hoitomaksu:** _____ € / kk / päivä suoritetaan hoitajalle siten, että se on hoitajan **käytettävissä** kunkin kuukauden _____ päivään mennessä.

Hoitomaksuun sisältyy hoitajan työtulon lisäksi hoitokulukorvaus _____ € / kk / pv

(korvaus lapsen ravinnosta, puhtaudesta, askartelu- ja leikkivälineistä yms.)

Huoltaja kustantaa lapsen lääkkeet, vaipat, erikoisruuat, voiteet, nenäliinat yms.

Hoitomaksujen tarkistus vuosittain. Hoitomaksun viivästymisestä yli sovitun maksupäivän suoritetaan 20 €:n viivästymismaksu.

Kelan tai kunnan suorittaessa hoitajalle yksityisen hoidon tukea / ostopalvelua eräänny tuen osuus hoitomaksusta maksettavaksi viranomaisen maksukäytännön mukaan. Vanhemmat vastaavat koko hoitomaksusta myös siinä tapauksessa, että julkinen tuki poistuu tai vähenee hoitosopimuksen voimassaoloaikana.

Hoitomaksu koostuu yhteiskunnan tuesta _____€ ja vanhempien maksuosuudesta _____€. _

Hakemus Kelaan tehty.

Hoitomaksu suoritetaan tilille:

Käteismaksusta hoitaja antaa kuitin.

PÄIVÄMAKSU SAADAAN JAKAMALLA KUUKAUSIMAKSU 21:LLÄ.

HOITAJAN TYÖTULO = HOITOMAKSU – HOITOKULUT

10. Hoitaja kuuluu **ennakonperintärekisterin** piiriin. Vanhemmat voivat tarkistaa asian verotoimistosta tai netistä www.ytj.fi sivuilta. Jos hoitaja ei kuulu rekisterin piiriin, huoltajilla on velvollisuus pidättää palkasta vero verokirjalla tai ilman verokirjaa 60 %.

11. Lapsella on oikeus lomaan. Hoitajan velvollisuus ei ole järjestää varahoitoa vanhemman ollessa kotona hoitajan loman aikana. **Hoitajan lomasta** on sovittu (ajankohta ja maksut)

12. Hoitajalla on oikeus 1-3 pv **sairauslomaan** palkallisena. **3 päivää ylittävältä** sairausloman ajalta ei hoitomaksua suoriteta, ellei ole varahoidon tarvetta.

13. **Lapsen ollessa poissa hoitopaikasta** hoitajasta riippumattomasta syystä, suoritetaan hoitomaksu. Lakon tai työttömyyden kestänyt yhtäjaksoisesti yli kuukauden ja lapsen ollessa poissa hoitopaikasta, hoitomaksua ei tämän yli menevältä ajalta suoriteta. Tällöin hoitosuhteen jatkumisesta on sovittava erikseen. Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan poissaoloista mahdollisimman ajoissa, viimeistään ensimmäisenä poissaolopäivänä.

14. **Vaitiolovelvollisuus:** Sopijapuolet eivät saa antaa ulkopuolisille tietoja hoitosuhteen perusteella esiin tulleista asianosaisten perheiden olosuhteista. Perhepäivähoitaja sitoutuu noudattamaan sosiaalihuoltolais- sa mainittua vaitiolovelvollisuutta. Vaitiolovelvollisuus on voimassa myös riitatilanteissa ja jatkuu hoitosuhteen päätyttyäkin.

Hoitaja saa / ei saa keskustella lasta koskevista asioista päivähoidon eri yhteistyötahojen (mm. neuvola) kanssa.

Lasta saa / ei saa valokuvata.

15. **Irtisanomisaika** on kaksi viikkoa / yksi kuukausi molemmin puolin. Irtisanomisajalta vanhemmat maksavat täyden hoitomaksun ja hoitaja on velvollinen järjestämään hoidon tälle ajalle. Hoitomaksun laiminlyöntitilanteissa voi palvelun tuottaja purkaa hoitosuhteen ilman irtisanomisaikaa.

Mikäli hoitosopimus irtisanotaan ennen varsinaisen hoidon alkua, maksavat vanhemmat varausmaksuna _____ €. Vanhemmilla on velvollisuus ilmoittaa hoitajalle, kun lasta haetaan kunnalliseen hoitoon.

16. **Erityistä huomioitavaa** / esim. allergiat

at _____

17. **Elämäkatsomus**

18. Muuta hoitosuhteeseen liitty-

vää _____

Tämä sopimus astuu voimaan heti.

_____ / _____ 20__.

paikka ja aika

HUOLTAJA

HUOLTAJA

HOITAJA

Irtisanottu: ____/____ Lapsen viimeinen hoitopäivä: ____/____

HUOLTAJA

HUOLTAJA

HOITAJA